

Näringsutskottets betänkande 2021/22:NU17

Ursprungsgarantier – genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag och avstyrker en motion. Regeringens lagförslag innebär att den som producerar gas, kyla och värme ska kunna få ursprungsgarantier utfärdade på samma sätt som i dag gäller för producenter av el.

I betänkandet finns en reservation (M, SD, KD, L) där det förordas ett tillkännagivande om att det i lagstiftningen bör ställas krav på en koppling mellan ursprungsgarantierna och den fysiska energileveransen.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:147 Ursprungsgarantier – genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Ursprungsgarantier – genomförande av det omarbetade fönybartdirektivet.....	5
Propositionen	5
Motionen	5
Bakgrund och pågående arbete	6
Utskottets ställningstagande.....	7
Reservation	8
Överföring av ursprungsgarantier, punkt 2 (M, SD, KD, L)	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
Följdmotionen	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ursprungsgarantier – genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:147.

2. Överföring av ursprungsgarantier

Riksdagen avslår motion

2021/22:4466 av Arman Teimouri m.fl. (L).

Reservation (M, SD, KD, L)

Stockholm den 12 maj 2022

På näringsutskottets vägnar

Carl-Oskar Bohlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carl-Oskar Bohlin (M), Jennie Nilsson (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Birger Lahti (V), Alexander Christiansson (SD), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Arman Teimouri (L), Anders Frimert (S), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Josef Fransson (SD), Rickard Nordin (C) och Lorentz Tovatt (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2021/22:147 Ursprungsgarantier – genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet och en motion som väckts med anledning av propositionen. I bilaga 1 finns en förteckning över behandlade förslag och i bilaga 2 finns regeringens lagförslag.

Utskottets överväganden

Ursprungsgarantier – genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och avstyrker en motion. Regeringens lagförslag innebär att den som producerar gas, kyla och värme ska kunna få ursprungsgarantier utfärdade på samma sätt som i dag gäller för producenter av el.

Jämför reservationen (M, SD, KD, L).

Propositionen

I propositionen föreslås att den som producerar gas, kyla och värme ska kunna få ursprungsgarantier utfärdade på samma sätt som i dag gäller för producenter av el. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av ett bemyndigande i lagen få meddela föreskrifter om bl.a. utfärdande, överföring och annullering av ursprungsgarantier.

Vidare föreslås att ursprungsgarantier från ett tredjeland ska erkännas under vissa förutsättningar och att tillsynsmyndigheten ska kunna besluta förelägganden som får förenas med vite om inte bestämmelserna i lagen och anslutande föreskrifter följs. Förelägganden som har förenats med vite ska kunna överklagas. De föreslagna lagändringarna är i huvudsak föranledda av artikel 19 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

Regeringen beslutade i februari 2022 att begära Lagrådets yttrande över ett lagförslag, som förutom vissa språkliga och redaktionella ändringar överensstämmer med det som lämnats till riksdagen. Lagrådet hade inga synpunkter på förslaget.

Lagändringarna föreslås i huvudsak träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Motionen

I kommittémotion 2021/22:4466 av Arman Teimouri m.fl. (L) föreslås att riksdagen beslutar att 12 § lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el ges en ny lydelse. Motionärerna föreslår att den nämnda paragrafen utökas med följande skrivning:

En överföring får endast registreras om det har funnits en teoretisk möjlighet att fysiskt föra över den energi ursprungsgarantin avser till den nya innehavaren eller innehavarens slutkund.

Motionärerna anför i motionen att lagändringen föreslås mot bakgrund av att det bör ställas krav på en koppling mellan ursprungsgarantierna och den fysiska energileveransen.

Bakgrund och pågående arbete

Bakgrund till regeringens proposition

I artikel 19 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (det omarbetade förnybartdirektivet) finns regler om ursprungsgarantier för energi från förnybara energikällor. I artikeln ställs krav på att medlemsstaterna ska säkerställa att ursprungsgarantier kan utfärdas inte enbart för el, utan även för energibärarna gas, kyla och värme. Artikel 19 innehåller även ändringar i förhållande till det tidigare direktivet i punkterna 2–4, 6–8, 11 och 13. Det omarbetade förnybartdirektivet skulle ha varit genomfört i svensk rätt senast den 30 juni 2021. Regeringen gav i maj 2019 Statens energimyndighet (Energimyndigheten) i uppdrag att utreda bl.a. om direktivets utökade krav på att utfärda ursprungsgarantier ska tas om hand inom det befintliga systemet för utfärdande av ursprungsgarantier för el eller om det finns skäl att ta fram särskilda system för vissa energibärare. Myndigheten fick även i uppdrag att utreda om ändringarna i artikel 19.2 och 19.3 innebär ändrade krav, vilka kraven är och om de kräver ytterligare utredning. Uppdraget redovisades i september 2019 genom rapporten Utredning av vissa genomförandefrågor i det omarbetade förnybartdirektivet (I2019/02420). En promemoria har därefter tagits fram inom Infrastrukturdepartementet med förslag på ändringar i lagen om ursprungsgarantier för el som syftar till att genomföra artikel 19 i det omarbetade förnybartdirektivet. I promemorian föreslås även en inriktning på vissa ändringar på förordningsnivå. Förslagen i promemorian har delvis tagits fram med utgångspunkt i Energimyndighetens rapport.

Ny standard för ursprungsgarantier

Enligt artikel 19.6 ska medlemsstaterna säkerställa att de krav som införs för ursprungsgarantier är förenliga med standarden CEN – EN 16325 (standarden för ursprungsgarantier). Det är en europeisk standard som fastställer tekniska krav och bidrar till att underlätta standardiseringsprocessen för ursprungsgarantier. Standarden utfärdades för första gången 2013 och innehåller krav för ursprungsgarantier för el. Den har hittills varit frivillig för medlemsstaterna i EU att följa, men genom omarbetningen av förnybartdirektivet blir standardens innehåll tvingande. Det pågår en revidering av standarden inom den europeiska standardiseringsorganisationen the European Committee for Standardization (CEN). Energimyndigheten deltar i standardiseringsarbetet. Den reviderade standarden kommer att utökas till att, utöver utökade krav på ursprungsgarantier för el, omfatta krav på gas, kyla och värme. Standarden kommer bl.a. att innehålla definitioner av viktiga begrepp och regler för mätning,

registrering, utfärdande, överföring och annullering av ursprungsgarantier. I propositionen uppges att arbete med att ta fram den nya standarden pågår och att det är osäkert när den kommer att vara klar.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Regeringens lagförslag
- Överföring av ursprungsgarantier.

Regeringens lagförslag

Utskottet har inget att invända mot det lagförslag som presenteras i propositionen, som därmed tillstyrks.

Överföring av ursprungsgarantier

Ett enhälligt utskott har i det föregående ställt sig bakom det lagförslag som regeringen presenterar i propositionen och som är avsett att genomföra det omarbetade s.k. förnybartdirektivet i svensk rätt. Utskottet kan utöver detta konstatera att det av propositionen framgår att det för närvarande pågår arbete på EU-nivå med att omarbeta den standard som hittills gällt för ursprungsgarantier för el så att den även omfattar krav på gas, kyla och värme. I propositionen anförs att standarden bl.a. kommer att innefatta definitioner av viktiga begrepp och regler för mätning, registrering, utfärdande, överföring och annullering av ursprungsgarantier. Regler på detta område kommer enligt propositionen att framöver finnas i en förordning. I motion 2021/22:4466 (L) framförs dock att det i lag bör anges vilka förutsättningar som ska gälla för överföring och registrering av ursprungsgarantier. Utskottet har ingen avsikt att ställa sig bakom ett sådant förslag och vill i stället understryka vikten av att det pågående arbetet med en harmoniserad standard på EU-nivå inte föregrips av några uttalanden från riksdagen.

Motionen avstyrks därmed.

Reservation

Överföring av ursprungsgarantier, punkt 2 (M, SD, KD, L)

av Carl-Oskar Bohlin (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Alexander Christiansson (SD), Camilla Brodin (KD), Arman Teimouri (L), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motion
2021/22:4466 av Arman Teimouri m.fl. (L).

Ställningstagande

I den proposition som vi i det föregående ställt oss bakom föreslås nya regler som innebär att den som producerar gas, kyla och värme ska kunna få ursprungsgarantier utfärdade på samma sätt som i dag gäller för producenter av el. När det gäller systemet med ursprungsgarantier vill vi inledningsvis framhålla att det är grundläggande att ursprungsgarantin alltid – åtminstone i teorin – kan kopplas till den fysiska energileveransen. Vi menar att denna aspekt inte beaktas på ett tillfredsställande sätt i regeringens proposition som är avsedd att genomföra det omarbetade s.k. förnybartdirektivet i svensk rätt. Av propositionen framgår inte heller om den kommande förordningen om bl.a. registrering, utfärdande och överföring av ursprungsgarantier kommer att ta hänsyn till denna aspekt. Om det i de regler som är avsedda att genomföra det omarbetade förnybartdirektivet inte ställs något krav på att en ursprungsgaranti ska ha en koppling till den fysiska energileveransen menar vi att syftet med själva direktivet, dvs. att främja ren energi, kommer att motverkas.

Vi anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag där det föreskrivs att en överföring av ursprungsgarantier endast får registreras om det har funnits en teoretisk möjlighet att fysiskt föra över den energi som ursprungsgarantin avser till den nya innehavaren eller innehavarens slutkund.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:147 Ursprungsgarantier – genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet :

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el.

Följdmotionen

2021/22:4466 av Arman Teimouri m.fl. (L):

Riksdagen beslutar att 12 § lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el ges den lydelse som anges i motionens bilaga.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(2010:601) om ursprungsgarantier för el

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el

dels att 5 § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 5 och 14 §§ ska utgå,

dels att rubriken till lagen samt 1, 2, 3, 4, 6, 9, 14, 16, 17 och 19–21 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 13 §, och närmast före 1, 2 och 13 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

**Lag om ursprungsgarantier
för el**

Föreslagen lydelse

**Lag om ursprungsgarantier
för energi**

Lagens innehåll

1 §

Denna lag syftar till att säkerställa att den som producerar el ska ha rätt att få ursprungsgarantier utfärdade som visar den producerade elens ursprung.

I denna lag finns bestämmelser om utfärdande, överföring och annullering av ursprungsgarantier för el, gas, kyla eller värme.

Definition av ursprungsgaranti2 §²

Med ursprungsgaranti avses i denna lag det elektroniska dokument som tagits fram enligt lagen och vars syfte är att garantera ursprunget på den el som en elleverantör ska lämna uppgift om enligt 8 kap. 12 § ellagen (1997:857).

Med ursprungsgaranti avses i denna lag det elektroniska dokument som tagits fram enligt lagen och vars syfte är att garantera ursprunget på den el, gas, kyla eller värme som har producerats.

3 §³

Ursprungsgarantier får utfärdas bara för sådan el som har mätts och rapporterats till tillsynsmyndigheten enligt föreskrifter som har meddelats av regeringen eller den

Ursprungsgarantier får utfärdas endast för sådan el, gas, kyla eller värme som har

1. mätts och rapporterats till tillsynsmyndigheten enligt före-

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

² Senaste lydelse 2017:327.

³ Senaste lydelse 2017:327.

myndighet som regeringen bestämmer.

skrifter som har meddelats med stöd av 20 § andra stycket 2, och 2. producerats i en anläggning med en viss lägsta effekt i de fall sådana föreskrifter har meddelats med stöd av 20 § andra stycket 3.

4 §

Endast en ursprungsgaranti får utfärdas per energienhet.

En energienhet ska omfatta en megawattimme el.

En energienhet ska omfatta en megawattimme el, gas, kyla eller värme.

6 §

En ursprungsgaranti ska annulleras när den har använts för det syfte som anges i 2 §.

En ursprungsgaranti ska annulleras vid den tidpunkt och av den aktör som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 20 § andra stycket 1.

En ursprungsgaranti ska även annulleras om den inte har använts enligt första stycket inom tolv månader från och med produktionen av den energienhet som ursprungsgarantin avser.

9 §⁴

Frågor om utfärdande av ursprungsgarantier för el prövas av tillsynsmyndigheten efter skriftlig ansökan från producenten av el.

Frågor om utfärdande av ursprungsgarantier prövas av tillsynsmyndigheten efter skriftlig ansökan från producenten.

Ursprungsgarantier från andra medlemsstater i Europeiska unionen eller från ett tredjeland

13 §⁵

En ursprungsgaranti från ett tredjeland ska erkännas, om

1. Europeiska unionen har ingått ett avtal med tredjelandet om ömsesidigt erkännande av ursprungsgarantier,

2. det finns kompatibla system för ursprungsgarantier inrättade i tredjelandet, och

⁴ Senaste lydelse 2017:327.

⁵ Tidigare 13 § upphävd genom 2017:327.

3. det förekommer direkt import eller direkt export av energi mellan Europeiska unionen och tredjelandet.

14 §⁶

En ursprungsgaranti från en annan medlemsstat i Europeiska unionen ska erkännas, om det inte finns skäl att tvivla på dess riktighet.

Om en ursprungsgaranti *som avser förnybar el eller högeffektiv kraftvärmeel* inte erkänns, ska tillsynsmyndigheten se till att den inte kan användas för det syfte som anges i 2 § *samt* underrätta Europeiska kommissionen och ange varför garantin inte kan erkännas.

Om en ursprungsgaranti inte erkänns, ska tillsynsmyndigheten

1. se till att den inte kan användas för det syfte som anges i 2 §, och

2. i de fall ursprungsgarantin avser högeffektiv kraftvärmeel eller sådan el, gas, kyla eller värme som är förnybar underrätta Europeiska kommissionen och ange varför garantin inte kan erkännas.

16 §

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten har även rätt att på begäran få tillträde till produktionsanläggningar samt lokaler och områden som hör till sådana anläggningar i den utsträckning det behövs för tillsynen. Denna rätt omfattar inte bostäder.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska följas. Sådana förelägganden får förenas med vite.

17 §⁷

Tillsynsmyndigheten ska återkalla ett beslut om utfärdande av ursprungsgarantier

1. om beslutet har fattats på grund av oriktiga eller vilseledande uppgifter och dessa har haft betydelse för rätten att tilldelas ursprungsgarantier,

2. om förutsättningarna enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen inte uppfylls,

3. om *elproducenten* inte lämnar de upplysningar, de handlingar eller det tillträde till produktionsanläggningen som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn, eller

3. om *producenten* inte lämnar de upplysningar, de handlingar eller det tillträde till produktionsanläggningen som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn, eller

⁶ Senaste lydelse 2017:327.

⁷ Senaste lydelse 2017:327.

4. om *elproducenten* begär det. 4. om *producenten* begär det.
Ett beslut om återkallelse ska gälla omedelbart.

19 §⁸

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för hantering av ursprungsgarantier enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Regeringen får meddela föreskrifter om
1. *konton för ursprungsgarantier, och*
2. avgifter för hantering av ursprungsgarantier enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

20 §⁹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela *ytterligare* föreskrifter om *ursprungsgarantier*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om *vilka uppgifter som en ursprungsgaranti ska innehålla*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om
1. *utfärdande, överföring och annullering av ursprungsgarantier,*

2. *mätning och rapportering, och*
3. *den lägsta effekt som en anläggning ska ha för att ursprungsgarantier ska få utfärdas.*

21 §¹⁰

Beslut om utfärdande av ursprungsgarantier enligt 9 §, *återkallelse enligt 17 § eller rättelse enligt 15 §* får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut om utfärdande av ursprungsgarantier enligt 9 §, rättelse enligt 15 §, *föreläggande som förenas med vite enligt 16 § tredje stycket eller återkallelse enligt 17 §* får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022 i fråga om 13 § och i övrigt den dag som regeringen bestämmer.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ursprungsgarantier som har utfärdats för el som har producerats före den 1 juli 2022.

⁸ Senaste lydelse 2017:327.

⁹ Senaste lydelse 2017:327.

¹⁰ Senaste lydelse 2017:327.